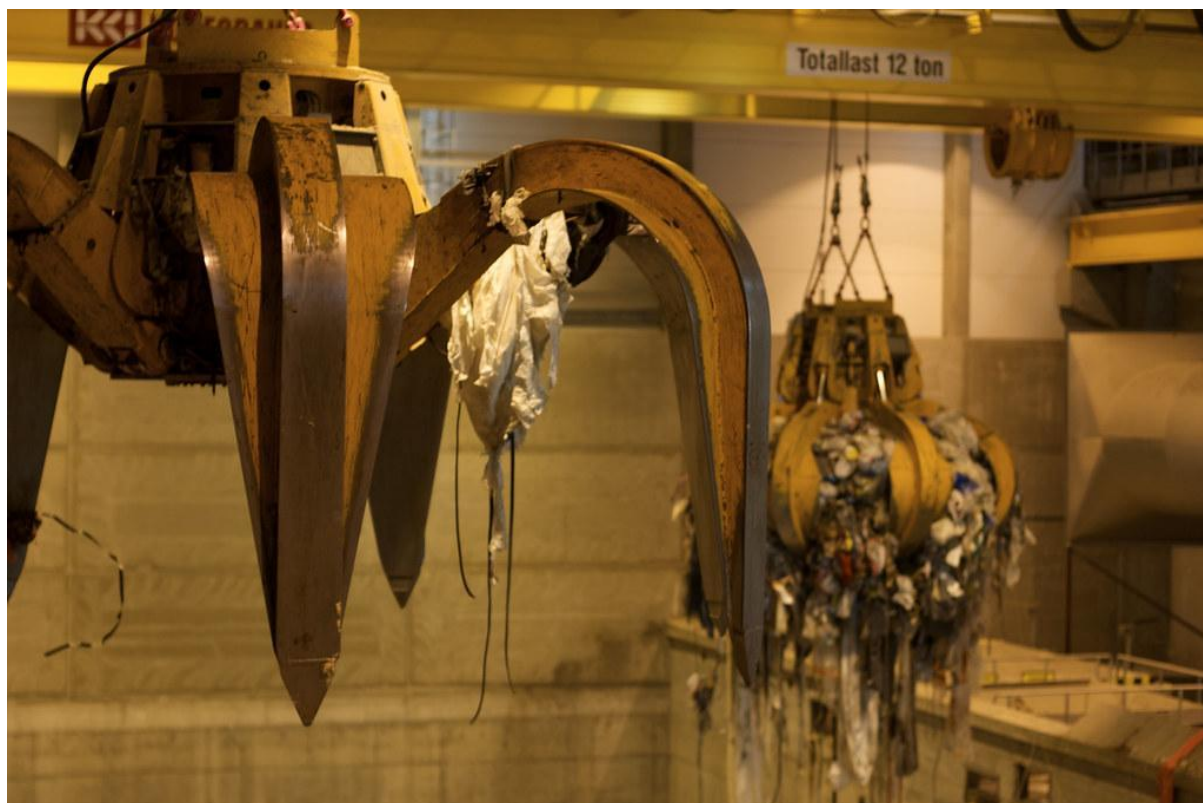


## Förbränning - en lösning?



Gärstadverken, Linköping.

**Blöjor, plåster, tyger, kattsand, skumgummi och plastemballage har allt något gemensamt. Kan du gissa vad? Jo, de faller inom kategorin *brännbart avfall*. Såsom namnet *brännbart* antyder förbränner man avfallet i ett kraftverk som både producerar el men också värme. I detta reportage kommer jag besöka och intervjuar en medborgare av Sverige i syfte att ta reda på om hon vet hur hennes brännbara avfall hanteras och begagnas.**

Redan 1902 invigdes Linköpings Elektriska Kraft- och Belysningsaktiebolag. Bolagets syfte var, och förblir idag att ge lokalbefolkningen elektricitet och senare också värme. På 50-talet introducerade man fjärrvärme och man kom på att skapa både el, och värme med samma process. Denna process kräver dock olja eller kol vilket kom att stiga i värde på 70-talet och bolaget sökte nya bränslealternativ. Lösningen kom att bli hushållsavfall. Kraftverket i Linköping är bara ett av flera kraftverk i Sverige och nationen har även gjort sig känd genom denna hantering av sopor. I och med expanderingen av energibehoven i samhället har även kraftverken ett ökande behov av bränsle; därför importerar faktiskt Sverige andra länders sopor och förbränner även dem.

Solskenet som genomträngde fönstret i köket mojnade lagom i tid för min intervju. Jag slår mig ned vid köksön och sneglar lätt mot skåpdörren under vasken där jag misstänkte att det brännbara avfallet skulle finnas; inte för att det var av betydelse dock. Obemärkt vänder jag blicken snett uppåt mot henne. Jag möter hennes blick men tittar snabbt ned i mina anteckningar och harklar mig samt bryter tystnaden ytterligare med ett "Så...Vet du vart dina brännbara sopor tar vägen?"

När jag klev in i lägenheten bemöttes jag vänligt och sansat av min anonyma respondent. Hon bar all dagliga kläder och bakgrunden var lika vardaglig den och jag insåg att jag inte bara beträtt en bostad, utan ett hem. Samtidigt som jag avsnörande mina kängor sade att hon tyckte att det var intressant med sophertering och att hon är nog med sorteringen av hennes sopor och därmed självmant strök av första frågan från min lista. Kängorna var av och jag ställde mig upp. Formalian sattes på hyllan tillsammans med min *flatcap* och tillsammans gångade vi de två ynka meterna som ledde till köket. Solskenet som genomträngde fönstret i köket mojnade lagom i tid för min intervju. Jag slår mig ned vid köksön. Obemärkt vänder jag blicken snett uppåt mot henne och möter hennes blick men tittar snabbt ned i mina anteckningar och harklar mig samt bryter tystnaden ytterligare med ett "så"...*"Vet du vart dina brännbara sopor tar vägen?"* Blicken vänder hon upp mot gardinstången och lägger handen för hakan. Kanske en två sekunder efter svarar hon att de hämtas upp av sopgubbar som lägger in dem i sobilen. Därefter lägger hon tvenne händer på köksön och börjar fundera på nytt. Hon kisar med ögonen och chansar med frågande röst, *"sen åker de väl till sopcentralen?"* Jag lyfter på axlarna samt ögonbrynen och nickar, liksom för att signalera ett *"Ja, varför inte?"* Hon fortsätter med att försöka förklara varför de ska till centralen och hur de hanteras där. *"De måste ju förvaras där först ju, o... så där måste man väl sortera bort också saker som inte är brännbara väl? För de måste de väl göra, va?"* Hon fortsätter ställa många retoriska frågor men avbryts när jag frågar vad det är man gör med brännbara sopor därefter. *"Ja, man förbränner väl dem?"*, *"Varför förbränner man dem?"*, frågar jag kvickt, *"För att få värme"*, svarade hon lika snabbt. Därpå frågar jag *"Är det bra dock att man förbränner?"* Som jag förväntade svarade hon att återvinning skulle vara en fördelaktig åtgärd och att när man förbränner så släpps avgaser ut i naturen.

Min respondent har fullkomligt rätt i sina antaganden om de brännbara sopornas väg till förbränningsanläggning. Det börjar med att du sorterar ut vilket av ditt avfall som är brännbart. Därefter förs avfallet vidare av sobilar till en anläggning där de olika avfallskategorierna sorteras. De sopor som är av brännbart slag skickas vidare till en förbränningsanläggning där de slutligen förbränns. Själva processen fungerar som så att det som förbränns värmer upp vatten vars ånga sedan används för att rotera en turbin som alstrar ström och samtidigt ger värme till bostäder lokalt. Det är alltså inte koldioxid som kommer ut ur anläggningens skorstenar, utan snarare vattenånga. Därigenom hävdar bolagen att de är ett miljövänligt alternativ och betraktar själva förbrännandet som återvinning. Förbränning, menar de, är en lösning på avfallsproblemet.

Det är inte alla som har koll på vart vårt avfall tar vägen. Vi slänger soppåsarna i soptunnor som ständigt töms, men tanken går sällan till var dessa förs vidare, aldrig att tänka att soporna kanske skulle innebära dåliga konsekvenser, dumpas någonstans, begravas. Avslutningsvis menar jag därför att det är av vikt för medborgarna i det här landet att ha kunskap om hur deras avfall hanteras, att de ska få ha chansen att bestämma över hur deras sopor används och öka medvetandegraden om att inte bara sättet vi transporterar oss på, eller vad vi äter påverkar klimatet, utan även att sakerna vi gör oss av med har betydelse.

#### Källförteckning

<https://www.tekniskaverken.se/om-oss/var-historia/>

<https://vafabmiljo.se/hushall/sortering-atervinning/hushallsavfall/brannbart-avfall-och-deponirest/>

<https://www.youtube.com/watch?v=caw-969W-D4>

<https://www.youtube.com/watch?v=14r7f9khK70>